

אינטרקום

דיוי בראל - ניב גפני

אוצרת: רווית הררי

התערוכה **אינטרקום** מבוססת על מפגש מתוכנן בין עבודותיהם של שני אמנים, במיצב כולל העוטף את חלל התצוגה ומשנה את תפיסתו מן היסוד. שני היוצרים פועלים מתוך עניין משותף בהכלאות חזותיות וחומריות ויוצרים חיבורים מתעתעים בין דימויים מתקופות ומתרבויות שונות ובין מלאכות אדם למופעי טבע, אולם הם נוקטים פרקטיקות אמנותיות שונות בתכלית. במפגש זה נחשפת סצנה אנושית נטולת דמויות, מרחב מרוקן מאדם אך טעון עקבות חיים, המעלה שאלות לגבי קיום אנושי משותף.

עבודתו של **דיוי בראל** נשענת על עיסוק מתמשך בדימויי האדריכלות הישראלית המודרניסטית שאפיינה את נופי ילדותו, ובפרט בשיכון הציבורי על תוספותיו המאוחרות והאקראיות. בראל משוטט זה שנים בסביבות עירוניות, מצלם בניינים ונופי שיכונים, מנקה את הדימוי ומסיר ממנו כל נוכחות אנושית, עוקר אותו מסביבתו הטבעית ויוצר מרחבים מדומיינים המתקיימים בין תיעוד לפנטזיה. בעבודותיו הוא משלב צילום ישיר של מבני שיכונים ישראלים עם דימויי נוף אידיליים ממקומות שונים בעולם, הלקוחים ממאגרי תמונות מסחריים, במהלך קולאז'יסטי מודע לעצמו שתפריו נותרים גלויים לעין. חרף המטען הביקורתי המתלווה להיסטוריה התכנונית והפוליטית של השיכונים – ולא פחות מכך, להזנחתם לאורך השנים – מבטו של בראל עליהם היה ונותר מבט חם ואוהד, המתרפק על ההבטחה הגלומה בהם לחיי קהילה ולתחושת שייכות.

בעשור האחרון מתבוננת עבודתו גם בדימוי המקלט הציבורי. תחילה הוא מופיע בעבודותיו כאובייקט אדריכלי אטום ומסוגר הנטוע בנוף זר, כמעט כפסל מופשט גיאומטרי נטול הקשר. בתערוכה זו המקלט מופיע לראשונה כחלל פנימי טעון. בצילומים נטורליסטיים באופיים, כמעט ללא עיבוד, בראל חודר אל תוך מבואות בניינים ואל מקלטים שונים בתל אביב, ופורש אותם בהגדלה על פני קירות התצוגה, מכסה דלתות וחובק פתחים קיימים תוך יצירת אשליה מרחבית המערערת את גבולות החלל. הוא מתמקד במקלטים כמרחבים אדריכליים ריקים מסימנים אנושיים, אף על פי שהם נושאים הד עמוק של נוכחות קודמת. מקלט אחד משמר את עקבותיו של מה שנדמה כאסון אדריכלי: מפל בטון שנקרש על רצפתו ונראה כשלולית מבעבעת המאיימת להציפו. מקלט אחר, שנבנה כבר בשנות ה-70 אך נפתח עתה לראשונה לציבור, מופיע בתצלומיו כמופת של אדריכלות ברוטליסטית שקפאה בזמן. מבט זה מדגיש את

המתח בין פוטנציאל אסוני לבין אפשרות של קיום משותף שמתגלם במקלטים, ומאפשר לו לכרוך יחד גסות חומרית וליטוש צורני, מציאות ופנטזיה, ולחלץ יופי מפתיע גם מתוך הסדקים.

אל תוך המרחב המצולם והמרוקן שמציע בראל, מחדיר **ניב גפני** יסוד פיסולי טעון: מערך של רמקולים משופדים על חניתות עץ גולמיות המפרפרים בעדינות. ענפים שנאספו מהיער יוצרים מבנה אורגני שחובק את הרמקולים ותומך בהם, אך בו זמנית גם פוצע אותם ופוגע בהם: קצותיהם המחודדים נעוצים בממברנות הרגישות והרכות, אשר ממשיכות לרטוט בתגובה לתדרים תת-שמיעתיים, וכמעט ניתן לחוש את כאבן. התוצאה היא תנועה מתמדת, נטולת קול, פעולה מכנית שנושלה מתכליתה. זוהי סצנה מטלטלת המתקיימת בדממה מוחלטת. הרמקול, המיועד להגברת קול, עובר כאן היפוך משמעותי: הוא פועל אך מושתק באלימות, פועם אך אינו נשמע. בכך מצביע גפני על פגיעה במנגנוני הקול והביטוי עצמם, ועל השתקה של קולות בלתי רצויים עוד בטרם נשמעו.

מראם של הרמקולים מעורר תגובה רגשית מיידית. הם נתפסים כגופים פגיעים, כמעט אורגניים, מכמירי לב בכאבם, והרטט שלהם אינו מזוהה עוד כתפקוד טכני של מכשיר אלא מקבל איכות גופנית, כמעט חייתית. כמו חיות לכודות, אולי שרידים של ציד, העבודה מעלה הקשרים של אלימות אנושית, מלחמתית ופולחנית כאחת. לפעולת השיפוד – בדומה להקרבה, עקידה או צליבה – משמעויות סמליות, דתיות ופוליטיות, שבהן אלימות והקרבה נכרכות זו בזו.

במפגש בין המיצב הצילומי של בראל לבין המיצב הפיסולי של גפני נוצרת סביבה אחת, שבה משתלבים הדימוי השטוח והאובייקט התלת ממדי, האדריכלות והגוף האנושי, האלימות והאילמות. המרחב המצולם, הקר והמנוכר לכאורה, נטען בפעילות חיים של הרמקולים הפצועים, ואילו האלימות המרומזת במיצב הפיסולי מקבלת הד אדריכלי בתוך חללי המקלטים. יחד הם מייצרים מרחב ביניים שבין פנים לחוץ, המהדהד את המציאות העכשווית בישראל, שבה חוויות של התכנסות, איום, השתקה וקהילתיות – רצויה או כפויה – מתקיימות בו זמנית.